

УДК 342.9+347.77

ОСОБЛИВОСТІ ПОРЯДКУ ТА СТРОКУ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Саєнко А.І., аспірант
кафедри адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності органів внутрішніх справ
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

Стаття присвячена питанню правового регулювання порядку та строку надання адміністративних послуг у сфері інтелектуальної власності. Проаналізовано нормативно-правову базу з цього питання. Виявлено недоліки правового регулювання порядку і строку надання адміністративних послуг у сфері інтелектуальної власності та запропоновано шляхи їх подолання.

Ключові слова: адміністративна послуга, порядок надання, строк надання, результат надання адміністративної послуги, інтелектуальна власність.

Статья посвящена вопросу правового регулирования порядка и срока предоставления административных услуг в сфере интеллектуальной собственности. Проанализировано нормативно-правовую базу по этому вопросу. Выявлены недостатки правового регулирования порядка и срока предоставления административных услуг в сфере интеллектуальной собственности и предложены пути избавления от них.

Ключевые слова: административная услуга, порядок предоставления, срок предоставления, результат предоставленной административной услуги, интеллектуальная собственность.

Sayenko A.I. PECULIARITIES OF PROCEDURE AND PERIOD FOR THE PROVISION IN THE FIELD OF INTELLECTUAL PROPERTY

The article is devoted to the question of legal regulation of procedure and period for the provision of administrative services in the field of intellectual property. Regulatory framework on this issue is analyzed. The deficiencies of the legal regulation of procedure and period of administrative services in the field of intellectual property and the ways to overcome them are discovered.

Key words: administrative service, procedure for granting, period provision, result of administrative service, intellectual property.

Постановка проблеми. З прийняттям Закону України «Про адміністративні послуги» безліч питань та аспектів з приводу їх надання нарешті отримали законодавче закріплення та перестали бути гіпотезами і припущеннями науковців та законодавців. Не залишилася поза законодавчим регулюванням процедура їх надання, яка найбільше відображається у 9-11 статтях вказаного закону, а саме: у порядку, строку та платі за надання адміністративних послуг [1]. У попередніх роботах нами були досліджені види, класифікація та порядок оплати адміністративних послуг у сфері інтелектуальної власності. Проте чим більше ми досліджуємо дану проблематику, тим більше вбачаємо потребу в аналізі аспектів, пов'язаних з порядком та строком надання адміністративних послуг у сфері інтелектуальної власності.

Стан дослідження. Питанням дослідження адміністративних послуг, у тому числі в аспектах, котрі стосуються порядку та строку їх надання, приділяється значна увага науковців, зокрема таких, як В.Б. Авер'янов, О.М. Бандурка, Д.Н. Бахран, Ю.П. Битяк, В.М. Гаращук, І.П. Голосніченко, І.Б. Коліушк, В.К. Колпаков, Г.М. Писаренко, В.П. Тимошук та інших, які, безперечно, зробили вагомий внесок у розвиток адміністративних послуг в Україні. Проте в більшості з цих досліджень аналізувалися лише вихідні положення порядку та строку надання адміністративних послуг і, відповідно, в більшій мірі стосувалися тих аспектів, котрі притаманні всім адміністративним послугам незалежно від сфери

їх надання. Проте дослідження цих питань у сфері інтелектуальної власності залишається поза увагою науковців.

Метою статті є визначення особливостей правового регулювання порядку та строку надання адміністративних послуг у сфері інтелектуальної власності, а також аналіз існуючих проблем та шляхів їх подолання.

Виклад основного матеріалу. У наших попередніх дослідженнях було встановлено, що адміністративні послуги у сфері інтелектуальної власності надаються Державною службою інтелектуальної власності України. Більше того, в силу своєї специфіки їх надання можливе лише через даний адміністративний орган [2, с. 226]. Також нами було визначено види, критерії класифікації та порядок оплати адміністративних послуг у цій сфері [3, с. 135]. Сама ж Державна служба інтелектуальної власності на своєму офіційному сайті виділяє понад двадцять адміністративних послуг, які належать до її компетенції та поділяє їх на два види: адміністративні послуги у сфері промислової власності та адміністративні послуги у сфері авторського та суміжних прав [4]. Для реалізації мети нашого дослідження ми вважаємо за необхідне детально проаналізувати по одній з адміністративних послуг із вказаних сфер у питаннях, пов'язаних з порядком та строком їх надання. Нами було вибрано дві найрозповсюдженіші адміністративні послуги, а саме адміністративна послуга з видачі патенту на винахід і патенту на корисну модель та адміністративна послуга з видачі свідоцтва про державну реєстрацію авторського права.

Аналіз 9-10 статей Закону України «Про адміністративні послуги» чітко вказує на дії, з яких починається та якими закінчується адміністративна послуга. Так, для отримання більшості адміністративних послуг суб'єкт звернення повинен подати до суб'єкта надання адміністративної послуги заявку на її отримання, відповідно, моментом надання адміністративної послуги є момент отримання її результату суб'єктом звернення або направлення листа з повідомленням про можливість отримання такої послуги [1]. Звичайно, що порядок надання адміністративних послуг у сфері інтелектуальної власності регулюється достатньо великою кількістю нормативно-правових документів, проте одним із позитивних нововведень разом із прийняттям Закону України «Про адміністративні послуги» було впровадження інформаційних карток, в яких повинна була передбачатися вся необхідна інформація для отримання конкретної адміністративної послуги. Передбачалося, що суб'єкту звернення буде достатньо цієї картки для усвідомлення порядку надання адміністративної послуги. Наскільки це відповідає дійсності, ми розглянемо нижче.

Отже, в інформаційній картці до адміністративної послуги з видачі патенту на винахід і патенту на корисну модель зазначено, що надання даної послуги здійснюється відповідно до статей 3 та 25 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі». Крім того, у вичерпному переліку документів, необхідних для отримання адміністративної послуги, вказано лише один документ, а саме документ, що підтверджує внесення плати за видачу патенту. Разом з тим у графі «строк надання адміністративної послуги» вказано, що видача патенту здійснюється Державною службою інтелектуальної власності у місячний строк після його державної реєстрації за умови отримання документу про сплату державного мита за його видачу.

Вказана нами вище стаття 3 Закону України «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі» лише перелічує повноваження Установи у сфері інтелектуальної власності, а стаття 25 стосується питання видачі патенту, в ній зазначена та ж сама інформація, що й в інформаційній картці, а саме видача патенту здійснюється у місячний строк після його державної реєстрації [5]. Слід зазначити, що сама державна реєстрація патенту є одним із видів повноважень Державної служби інтелектуальної власності.

Таким чином, дана адміністративна послуга фактично є лише кінцевою складовою процедури одержання патенту, до якої винахідник повинен пройти етапи подання заявки на патент, декілька експертиз та реєстрацію патенту. Звичайно, що всі ці етапи неможливо пройти протягом одного місяця, та й більше того, за таких умов вся процедура отримання патенту від моменту подання заявки і до моменту його видачі не відповідає суті адміністративних послуг. Але ж через існуючу ситуацію відбувається суттєве звуження сутності адміністративних послуг, зокрема в нашому випадку суть адміністративної послуги зводиться до моменту, коли уповноважена особа

Державної служби інтелектуальної власності передає суб'єкту адміністративної послуги результат адміністративної послуги у вигляді патенту. У зв'язку з цим виникає логічне запитання: якщо вже пройдено всі етапи, котрі передують отриманню патенту і прийнято остаточне позитивне рішення щодо його видачі, чому на видачу патенту після його оплати виділяється аж тридцять днів?

Звичайно, що відповідь на це запитання не вказана ні в Законі України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», ні в інформаційній картці до цієї адміністративної послуги, адже відповідно до того ж Закону України «Про адміністративні послуги» порядок надання кожної адміністративної послуги повинен бути визначений у технологічній картці до такої послуги.

Слід нагадати, що законодавчих вимог щодо оприлюднення технологічних карток адміністративних послуг немає. Це обумовлено тим, що на відміну від інформаційних карток, які в першу чергу призначені для суб'єкта звернення, технологічні картки містять інформацію, необхідну для персоналу суб'єктів надання адміністративних послуг, а отже, теоретично у ній відсутня корисна інформація для суб'єкта звернення [6, с. 141–142]. Саме тому до сьогоднішнього дня як на новому, так і на попередньому офіційному сайті Державної служби інтелектуальної власності технологічні картки не представлені для ознайомлення. Слід зазначити, що, на відміну від технологічних карток, на сайті присутні стандарти надання адміністративних послуг, котрі до прийняття Закону України «Про адміністративні послуги» поєднували у собі більшу частину інформації як інформаційних, так і технологічних карток, але з прийняттям вищевказаного закону, вони втратили свою актуальність. Проте користуючись своїм правом на доступ до публічної інформації, нами було відправлено відповідний запит з проханням щодо ознайомлення з технологічними картками. Отримавши їх, ми наразі змогли проаналізувати весь порядок надання адміністративних послуг, в тому числі і адміністративну послугу з видачі патенту на винахід та патенту на корисну модель.

Отже, після отримання від суб'єкта звернення документу, що підтверджує внесення плати за видачу патенту, Державна служба інтелектуальної власності розпочинає виконувати ряд послідовних дій щодо його надання.

Фактично в день подання документу, що підтверджує внесення плати за отримання патенту, відбувається лише його реєстрація. Далі протягом двох робочих днів з дня надходження цього документу відбувається його перевірка на правильність реквізитів для сплати, наявність посилання на номер заявки та інших формальних ознак. Також робиться сканування цього документу та його віднесення за допомогою автоматизованих систем до заявки, щодо якої надійшов зазначений документ. Проте на цьому закінчується лише перший етап перевірки та розпочинається другий етап, який може тривати до п'яти робочих днів, у ході якого відбувається

перевірка відповідності: плати встановленого розміру, своєчасності (строку) надходження плати, інші необхідні ознаки.

Після реєстрації документа про сплату та проходження двох етапів його перевірки подальші дії можуть розвинути в двох напрямках. У першому випадку, можливе настання факультативного етапу строком в 1-2 робочі дні, а саме відправка суб'єкту звернення повідомлення про відмову у наданні адміністративної послуги. Така відмова можлива у разі: ненадходження плати за видачу патенту у строк, встановлений статтею 22 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»; невідповідності плати за видачу патенту встановленого розміру; неправильного оформлення документа, що підтверджує внесення плати за видачу патенту на винахід або патенту на корисну модель.

Підсумувавши кількість днів вищезазначених етапів, можна прийти до висновку, що інформація стосовно помилок у документах дійде до заявника через 9-10 робочих днів, а разом з вихідними та святковими днями приблизно за два тижні. На нашу думку, півмісяця на перевірку єдиного документа – занадто великий строк, адже всі перелічені нами вище етапи реально зробити або в день подання документа, або максимум за два-три дні.

Ми вважаємо, що реально існуючі строки виконання вказаних етапів спричинені великою кількістю структурних підрозділів та їхньої відповідальних осіб, на яких покладено виконання даних етапів. Зокрема, реєстрація документу та його перший етап перевірки покладається на головного спеціаліста Фінансово-організаційного відділу. Другий етап перевірки вже виконує начальник відділу обробки документації Відділення експертизи заявок на винаходи, корисні моделі та топографії інтегральних мікросхем Державного підприємства «Український інститут промислової власності». А факультативний етап, повідомлення про відмову у наданні адміністративної послуги, в залежності від причини взагалі покладається на одного з трьох суб'єктів: начальника відділу та головного спеціаліста Відділу надання адміністративних послуг, державної реєстрації та інформаційного забезпечення; головного бухгалтера сектору бухгалтерського обліку та звітності; начальника відділу економічного регулювання промислової власності Державного підприємства «Український інститут промислової власності».

У випадку відповідності документа, що підтверджує внесення плати за видачу патенту встановленим вимогам, автоматично настає інший варіант розвитку подій. Зокрема, протягом 10-15 робочих днів з дня надходження зазначеного документа відбувається формування відомостей щодо винаходу та корисної моделі, які підлягають державній реєстрації, та їх передача до Відділення забезпечення реєстрації заявок, редагування та підготовки офіційних видань Державного підприємства «Український інститут промислової власності». Судячи зі строків, зазначених у технологічній картці, даний етап повинен виконуватися одночасно з перевіркою документа,

що підтверджує внесення плати за видачу патенту. Слід зазначити, що виконання даного етапу покладено на Відділення експертизи заявок на винаходи, корисні моделі та топографії інтегральних мікросхем Державного підприємства «Український інститут промислової власності».

Нарешті після формування відомостей щодо винаходу та корисної моделі відбувається державна реєстрація патенту шляхом внесення встановлених відомостей до відповідного Державного реєстру та публікація визначених у встановленому порядку відомостей про видачу патенту в офіційному бюлетені «Промислова власність». Виконання цього етапу покладається на начальника відділу надання адміністративних послуг, державної реєстрації та інформаційного забезпечення та начальника відділення забезпечення державної реєстрації та Відділення реєстрації заявок, редагування та підготовки офіційних видань Державного підприємства. Даний етап не передбачає чіткого строку виконання, адже він відбувається відповідно до наказу Державної служби інтелектуальної власності України «Про публікацію відомостей в офіційному бюлетені «Промислова власність».

Протягом 1-2 днів після державної реєстрації патенту на винахід або патенту на корисну модель відбувається його друкування та подальше засвідчення підписом Голови Державної служби інтелектуальної власності України. Виконання даного етапу покладається на трьох суб'єктів у наступній послідовності: начальника відділу адміністративних послуг, державної реєстрації та інформаційного забезпечення, начальника відділення реєстрації заявок, редагування та підготовки офіційних видань Державного підприємства «Український інститут промислової власності»; голову Державної служби інтелектуальної власності України.

Лише після проходження всіх цих етапів, але не пізніше 30 днів з дня державної реєстрації, начальник відділу надання адміністративних послуг, державної реєстрації та інформаційного забезпечення та начальник фінансово-організаційного відділу видають патент на винахід або патент на корисну модель особі, яка має право на його одержання, або надсилають його поштою за адресою для листування.

Зовсім інший підхід до надання адміністративних послуг у сфері авторського та суміжних прав. Приміром, для отримання свідоцтва про державну реєстрацію авторського права заявник в залежності від виду об'єкта авторського права, на який він бажає отримати свідоцтво, повинен подати до десяти документів, котрі утворюють сукупну заявку.

У день подання заявки відбувається два перших етапи. Спочатку головний спеціаліст відділу надання адміністративних послуг, державної реєстрації та інформаційного забезпечення приймає документи заявки, далі головний спеціаліст фінансово-організаційного відділу реєструє заявку.

У разі відсутності примірника твору в матеріальній формі заявка до розгляду не приймається, про що протягом п'яти робочих днів з

дня надходження зареєстрованої заявки повідомляється заявникові начальником відділу надання адміністративних послуг, державної реєстрації та інформаційного забезпечення. Якщо примірник твору у матеріальній формі присутній в той самий строк, та ж відповідальна посадова особа розглядає заявку.

Разом з тим протягом місяця від дати надходження документів заявки головний спеціаліст відділу надання адміністративних послуг, державної реєстрації та інформаційного забезпечення опрацьовує заявку. У цей же самий строк обидві вказані вище посадові особи у разі відсутності одного із зазначених у Порядку державної реєстрації авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 року № 1756 документів або їхнього неправильного оформлення, надсилають повідомлення заявникові про це.

Далі протягом місяця від дати надходження правильно оформлених документів заявки начальник відділу надання адміністративних послуг, державної реєстрації та інформаційного забезпечення приймає рішення про реєстрацію авторського права на твір або про відмову в його реєстрації. Після цього протягом трьох днів з моменту прийняття рішення заявникові надсилається рішення про реєстрацію або рішення про відмову реєстрації авторського права на твір.

Після направлення заявникові рішення відбувається фактичне подібнення даної адміністративної послуги, про яке ми писали в наших попередніх дослідженнях, адже заявник повинен надати документ про сплату як за підготовку до державної реєстрації авторського права на твір, так і збору за свідоцтво [7, с. 70]. Лише після його надходження відбувається внесення до Державного реєстру свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір відомостей про реєстрацію авторського права на твір. Видача ж самого свідоцтва або його надсилання поштою відбувається протягом місяця від дати реєстрації.

Під час дослідження нас найбільше здивувала кардинальна відмінність порядку надання адміністративних послуг в залежності від того, до якої сфери вони належать. У дослідженій нами адміністративній послугі з видачі свідоцтва про державну реєстрацію авторського права вбачається, що даний вид діяльності Державної служби інтелектуальної власності від початку і до кінця є адміністративною послугою у той час, коли видача патенту на винахід і патенту на корисну модель є лише кінцевим етапом у процедурі щодо отримання патенту. Як наслідок, виникає враження, що ці послуги надаються не одним і тим самим державним органом. Фактично так воно і є, адже після прийняття Закону України «Про адміністративні послуги» такі структурні елементи, як державні підприємства, перестали визнаватися суб'єктами надання адміністративних послуг. Слід нагадати, що до Розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 вересня 2011 року «Про передачу цілісних майнових комплексів державних підприємства до сфери управління Державної

служби інтелектуальної власності» видачею охоронних документів на об'єкти інтелектуальної власності, які на сьогоднішній день є результатами надання адміністративних послуг, відносилось до компетенції таких державних підприємств, як «Український інститут промислової власності», «Українське агентство з авторських та суміжних прав» та «Інтелзахист» [8]. Як наслідок, адміністративні послуги у сфері інтелектуальної власності до цього часу фактично надаються цими ж органами за тією ж процедурою, яка існувала до прийняття Закону України «Про адміністративні послуги».

Слід зазначити, що більшість адміністративних послуг (як у сфері промислової власності, так і у сфері авторського і суміжних прав) надаються практично за такою ж схемою як і дві вище розглянуті нами адміністративні послуги. Тому подальші висновки стосуються всіх адміністративних послуг у сфері інтелектуальної власності.

Висновки. З проведеного нами дослідження вбачається, що в переважній більшості строк надання адміністративних послуг у сфері інтелектуальної власності перевищує 30 календарних днів, проте не суперечить законодавчим вимогам, адже у більшості випадків цей строк передбачено спеціальними законами у сфері інтелектуальної власності. Разом з тим, з проведеного нами аналізу стає очевидним, що ці строки не відповідають вимогам оперативності та своєчасності надання адміністративних послуг, також відсутня раціональна мінімізація процедурних дій. Як наслідок, під час вивчення технологічних карток ми неодноразово пересвідчувалися у тому, наскільки є нераціональним порядок надання адміністративних послуг, які, як наслідок, призводять до збільшення строку їх надання.

Таким чином, ми знову підтверджуємо невтішний висновок, що на відміну від споживачів адміністративних послуг, котрі готові до нового формату відносин з адміністративними органами, останні повністю ігнорують сучасні вимоги до їхньої діяльності і не бажають виконувати покладені на них обов'язки з приводу реалізації інституту адміністративних послуг, адже для зміни формату відносин між громадянами та адміністративним органами замало замінити словосполучення «державна реєстраційно-дозвольна діяльність» на інше – «адміністративні послуги». Слід змінити саму сутність цих відносин. Проте досягнення цієї мети можливе лише за умови відповідальності осіб, на яких покладається реалізація інституту адміністративних послуг в Україні. На жаль, в Законі України «Про адміністративні послуги» такої відповідальності не передбачено, як наслідок, навіть через три повноцінні роки після прийняття вказаного закону велика частина передбачених ним позитивних нововведень до сьогоднішнього дня так і не реалізована.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про адміністративні послуги : Закон України від 06 вересня 2012 року № 5203-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 32 (09.08.2013). – Ст. 409.

2. Саєнко А.І. Види адміністративних послуг, що надаються у сфері інтелектуальної власності в Україні / А.І. Саєнко // Право і суспільство. – 2014. – № 2 – С. 224–228.

3. Саєнко А. І. Класифікація адміністративних послуг, що надаються у сфері інтелектуальної власності / А. І. Саєнко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. – 2014. – № 10-2 том 1. – С. 135–137.

4. Офіційний портал Державної служби інтелектуальної власності України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sips.gov.ua/ua>.

5. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України № 3687-ХІІ від 15 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7 (15.02.1994). – Ст. 32.

6. Науково-практичний коментар до Закону України «Про адміністративні послуги» / За заг. ред. В. П. Тимошука. – К. : ФОП Москаленко О. М., 2013. – 392 с.

7. Саєнко А. І. Особливості правового регулювання платності адміністративних послуг у сфері інтелектуальної власності / А. І. Саєнко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. – 2015. – № 30 том 2. – С. 69–72.

8. Про передачу цілісних майнових комплексів державних підприємств до сфери управління Державної служби інтелектуальної власності : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 839-р від 07 вересня 2011 року // Урядовий кур'єр. – 2011. – № 170 (16.09.2011).

УДК 349.6:342

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В РОЗРІЗІ АНТРОПОГЕННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇЇ ВПЛИВУ НА СТАН НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДЕЙ

Самохін А.В., д. ю. н., доцент,
професор кафедри адміністративного та фінансового права,
заслужений лікар України
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Наукова робота містить характеристику одного з інститутів екологічного права – екологічну експертизу. У статті досліджуються об'єкти, принципи, види екологічної експертизи, особливості еколого-експертного процесу, надається оцінка законодавства щодо екологічної експертизи. Особливу увагу приділено пошуку шляхів удосконалення механізмів здійснення екологічної експертизи в сфері охорони навколишнього природного середовища.

Ключові слова: екологічна експертиза, природні ресурси, навколишнє природне середовище, державне регулювання, правове регулювання.

Научная работа содержит характеристику одного из институтов экологического права – экологическую экспертизу. В статье исследуются объекты, принципы, виды экологической экспертизы, особенности эколого-экспертного процесса, предоставляется оценка законодательства по поводу экологической экспертизы. Особое внимание уделено поиску путей совершенствования механизмов, которые осуществляют экологическую экспертизу в сфере охраны окружающей природной среды.

Ключевые слова: экологическая экспертиза, природные ресурсы, окружающая природная среда, государственное регулирование, правовое регулирование.

Samohin A.V. RIGHTS ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT IN THE CONTEXT OF HUMAN ACTIVITY AND ITS IMPACT ON THE ENVIRONMENT AND HUMAN HEALTH

Research work includes characterization of one of the Institute for Environmental Law – environmental impact assessment. The article investigates objects, principles, types of environmental impact assessment, particularly eco-expert process provided assessment legislation concerning environmental impact assessment. Particular attention is paid to finding ways to improve the mechanisms that carry out environmental impact assessment in the field of environmental protection.

Key words: environmental impact assessment, natural resources, environment, government regulation, legal regulation.

Охрана навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини є невід'ємними умовами сталого економічного та соціального розвитку України. Природні ресурси та об'єкти є значними важелями у соціальному і продуктивному житті сучасного суспільства, з одного боку, внаслідок виняткової залежності населення та економіки від наявності необхідних природних ресурсів належної якості. З іншого боку, забезпечення економічного зростання безпосередньо пов'язане зі зростанням забруднення і деградації середовища, вичерпанням природних ресурсів,

порушенням балансу біосфери, зміни клімату, що веде до погіршення здоров'я людини і обмежує можливості подальшого розвитку.

Відсутність ефективних механізмів забезпечення належного збереження довкілля спонукає державу до пошуку нових більш ефективних і дієвих механізмів застосування законодавства з метою збереження природи для теперішнього та майбутнього поколінь [1].

Підвищення ефективності правового регулювання екологічної експертизи ґрунтується на мінімізації впливу екологічно небезпечної діяльності на життя, здоров'я людей та довкілля ще на стадіях планування, проек-